

**The Distinctive Identity of the Church:
A Constructive Study of the Post-Christendom Theologies
of Lesslie Newbigin and John Howard Yoder**
Jeppe Bach Nikolajsen
Eugene: Pickwick Publication, 2015

Anmeldt af **Terje Hegertun**

Hvordan skal kirken opptre med integritet i en etter-kristen tid? Den danske teologen Jeppe Bach Nikolajsen har med sin bok *The Distinctive Identity of the Church* gitt et viktig bidrag til den fagteologiske samtalen om kirken. Det faktum at han velger å gjøre et dypdykk i Newbigins og Yoders forståelse av kirkens vesen og oppdrag, gjør dessuten at boken er aktuell også for en bredere krets av kirkelige ledere enn de som befinner seg innenfor de klassiske kirkene. Newbigin og Yoder gir bidrag som på mange måter er en anerkjennelse av de idealer som lavkirkelige og frikirkelige menighetsbevegelser i Norden har stått for. Det at boken utkommer i engelsk språkdrakt, gjør den tilgjengelig for et internasjonalt publikum.

Spørsmålet om hva kirke er – og ikke minst hva dens rolle kan tenkes å være i et sekulært (vestlig) rom – er avgjørende for kirker som forsøker å manøvrere seg i et omskiftende kulturelt og religiøst landskap. Da blir nettopp

samtalen om kirkens grunnleggende identitet viktigere enn mye annet. Etter min mening må all samtale om kirken starte nettopp der. Når vi spør om så mye annet, må vi finne ut av hva det er som på en grunnleggende måte *konstituerer* kirken. Dette berører alle, men ikke minst de store folkekirkene Norden som gradvis må finne sin selvforståelse løsrevet fra konstantinismen. Den står i dag overfor et berg av utfordringer som nettopp vil kreve en distinkt forståelse av hva kirkens identitet er. Ellers vil ikke folkekirken kunne klare å utløse sitt potensial av tjenestegaver, økonomi og frivillighet som vil kreves i årene som kommer.

Nikolajsens seriøse prosjekt er å forsøke å definere en »post-Christendom ecclesiology« for en tid som denne. Hva er viktige elementer i en bærekraftig doktrine om kirken etter at den konstitusjonelt har løst seg fra statlige bånd og privilegier og nå er i en form for »mellomtilstand« som både krever teologisk besinnelse og frimodighet på

evangeliets vegne? Vi snakker om en kirke som skal lære å leve som fellesskap sammen med mange andre former for fellesskap, samtidig som den ved sitt distinkte vesen kan utgjøre en forskjell som gjør den både attraktiv og motstrøms.

Bidraget fra Nikolajsen er altså å kunne forstå kirkens vesen, rolle og funksjon i et senmoderne samfunn. Hans forskningsmateriale er for eksempel ikke den svenske teologen Einar Billing og hans folkekirketolkning, men to personer som heller representerer alternative motstemmer: den reformerte engelske misjonæren og tenkeren, Lesslie Newbiggin, og den amerikanske mennonitten og pasifisten, John Howard Yoder. Til sammen representerer deres teologiske prosjekter noe som både er motkulturelt og kontekst-sensitivt. Dermed gir Nikolajsen folkekirkene i Norden noen spennende utfordringer i å fornye sin ekklesiologi ved hjelp av innsikter som tidligere ofte ble avskrevet som sekteriske, avgrensende og monopoliserende. I virkeligheten løfter disse figurantene fram to sentrale innsikter som tør gi mening innenfor ethvert kirkelig univers og som den økumeniske bevegelse har bragt inn med stor tyngde: at kirken både er grunnleggende misjonær og grunnleggende fristilt enhver ytre maktstruktur. Knappt noe er mer sentralt å løfte fram når kirkene går inn i sin etter-konstantinske periode.

Det kan se ut for meg at Nikolajsen anvender innsiktene fra Newbiggin og Yoder om kirken som misjonær, bekjennende og distinkt til konstruktivt å adressere dens innholdsmessige profil, mens de ytre rammene i stor grad vide-

reføres; kirken skal fortsatt være til for folket. Dermed er kritikken om at den raskt vil utvikle seg til å bli sekterisk, grunnløs, gitt at den utvikler seg i tråd med innholdsprofilen som tegnes av Nikolajsens figuranter. Boken gir bl.a. en solid innsikt i for eks Yoders teologiske kritikk av at kirkene til tider synes å ha levd komfortabelt innenfor det konstantinske fangenskap, noe som etter hans mening kompromitterte forståelsen av at Guds folk var kalt og utvalgt til å være et distinkt og eskatologisk tros- og disippelfellesskap.

For Nikolajsen er det (folke)kirkenes misjonale identitet som verner dem fra å bli introvert og miste sitt sosiale ansvar. Hans konstruktive bidrag er å tegne kirkens distinkte karakter ved hjelp av fem tilnærminger: kirken som sendt av misjonens Herre, kirken som koinonia-fellesskap, kirken som tjener, kirken som profet og kirken som vendt i retning Guds rike. Summen av disse karakteristika verner den fra anklagen om innadventd sekterisme. Ved at kirken både er fellesskapsbyggende, diakonal og forkynnende (uttrykt ved begrepene *koinonia*, *diakonia* og *kerygma*), vil den være en kirke midt i verden og dermed opptatt av å virkeliggjøre sitt misjonale oppdrag i åpenhet. Med andre ord finnes det en farbar vei mellom isolasjon og assimilasjon.

Etter min oppfatning er summen av disse karakteristika uttrykk for kirkens spiritualitet, forstått i bred forstand, selv om ikke akkurat dette begrepet anvendes av forfatteren. At kirken i grunnleggende forstand er *sendt*, er for Nikolajsen en grunnmetafor som innebærer langt mer enn instrumentell aktivisme. Den er sendt

fordi den hele tiden *mottar* de ressurser den trenger for å være et tjenende og profetisk fellesskap i det sekulære rom. Jeg savner imidlertid det som må være det andre fundamentet i en moden kirkelig identitet: et sterkere fokus på det sakramentale livet og på kirken som et tilbedende fellesskap. Nå erkjenner Nikolajsen at en slik fullskala presentasjon av kirkens identitet sprenger rammen for denne boken og heller ikke er tilstrekkelig behandlet hos figurantene. Men når det er en bok som gir forventninger om å presentere kirkens *distinkte karakter*, er det utilfredsstillende at kirkens sakramentale og doksologiske liv blir underkommunisert til fordel for kirkens kristologiske, misjonale, eskatologiske, sosialetiske

og epistemologiske særtrekk. Dette vil kunne være en innvending mot boken fra klassisk kirkelig hold. Likevel håper jeg innsiktene fra Newbiggin og Yoder kan danne grunnlag for fruktbare økumeniske samtaler på tvers av kirkeskillene. At kirkens sakramentale liv ikke er eksplisitt behandlet i boken, er selvsagt noe forfatteren er klar over, og hans agenda har da også vært en noe annen.

Boken har forøvrig avlevert mer enn nok av utfordringer for dem som arbeider med å definere kirken i en ny tid. Jeg anbefaler den på det sterkeste. Den er verdifull, og den er skrevet av en forfatter som er i stand til å tyde tidens tegn.